ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЗА ПЕРИОДА 2026-2030г.

Приет с Решение на Общински съвет Стражица № 520 от 30.01.2026 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящият план за действие на Община Стражица е разработен в изпълнение на Областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2026-2030г. Същият е в съответствие с действащите национални, регионални, местни и международни стратегически и оперативни документи в областта на ромската интеграция в изпълнение на общонационалната политика за повишаване качеството на живота и за гарантиране на равните възможности на българските граждани от ромски произход и други, живеещи в сходна на ромите ситуация. Планът отчита ситуацията на тази общност от социално-икономическа и демографска гледна точка.

Сериозни са предизвикателства, пред които са изправени общините в България, във връзка с демографската криза в страната и острата нужда от младо, квалифицирано и образовано население. Много важен акцент в този аспект е състоянието и интеграцията на ромската общност, която от една страна непрекъснато се увеличава в процентно отношение спрямо намаляващото население на страната, от друга страна нейните членове имат много нисък образователен статус, което ги маргинализира и капсулира, а от трета страна са с млада възрастова структура и могат да се явят така нужния резерв на пазара на труда.

Настоящият план за действие е разработен в координация със Стратегията на област Велико Търново за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), дефинира необходимостта от определяне на задачите и насочване на усилията на местната власт, НПО и местната общност към решаване на нарастващите потребности на маргинализираните групи в общината. Планът за действие е съобразен с Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2021-2030 и Националния план за действие за периода 2024-2027 г.

Планът е отворен документ, който може да се актуализира, допълва и изменя периодично при необходимост. Има за цел да анализира и идентифицира предпоставките и да планира дейностите в изпълнение на интеграционната политика, насочена към българските граждани от ромски произход.

В настоящия документ терминът „роми“ се използва като общ термин. Той включва групи от хора, които имат повече или по-малко сходни, но не едни и същи културни и социални характеристики. Самоопределянето им също може да бъде различно. В България трайна тенденция е част от хората, които околното население възприема като роми, да се самоопределят като българи, турци, румънци и т.н. Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права. Планът прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Изпълнението на плана е насочено към:

- Създаване на благоприятни предпоставки за активно участие на представителите на етническите малцинства в обществените процеси на територията на община Стражица;
- Подобряване качеството на живот, повишаване на жизнения стандарт на жителите на община Стражица;

• Превръщане на община Стражица в привлекателно място за живот, личностно и обществено развитие;

• Подобряване адаптивността и качеството на живот на целевите групи, нуждаещи се от социална подкрепа;

• Мотивиране и стимулиране на хората в риск да се справят с проблемите си.

Реализирането на общинската политика за интегриране на маргинализираните групи е непрекъснат процес, инструмент за хармонизиране на местните инициативи с държавните изисквания, възможностите на местната власт и потребностите на жителите на общината с цел подобряване благосъстоянието на тези групи.

Основните цели на плана за действие са:

1) Подобряване адаптивността и качеството на живот на целевите групи, нуждаещи се от социална подкрепа;

2) Преодоляване на изолацията и интегрирането в обществото на хората от маргинализираните групи;

3) Разширяване възможностите на местната администрация да привлича и оползотворява ресурси по програми на ЕС с насоченост социализиране, приобщаване, включване на малцинствени общности във всички сфери на обществения живот;

4) Създаване на благоприятни условия за активно участие на представителите на етническите малцинства в обществените, икономическите и социални процеси на територията на общината;

5) Равнопоставеност на всички български граждани, независимо от пол, раса, религия, верска и етническа принадлежност;

6) Провеждане на общинска образователна, социална и здравна политика, ориентирана към етническите малцинства.

7) Активизиране на гражданското общество за толерантност, съпричастност и социалност към хората в неравностойно положение.

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

По данни на Националния статистически институт, ромите са третата по големина етническа група в общината. Докато през 2011г. като роми са се самоопределили 456 души или 3,6% от населението на общината, през 2021г. броят нараства на 715 души или 7%. Към турската етническа група през 2011г. са се самоопределили 1758 души или 13,8%, а през 2021г. броят им е 1294 души или 12.8%. През 2011г. 159 души или 1,2 % са се определили като „друга" етническа група /тоест извън българската, турската и ромската/, а през 2021г. броят им е 144 души или 1,4%. Следва да се има в предвид и факта, че част от преброените в общината не са се самоопределили по етническа принадлежност.

Продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава като „роми" или „цигани" да се самоопределят като българи, турци, и други, което произтича от правото на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава.

Най - голям е относителният дял на населението от малцинствата в селата Асеново, Виноград, Владислав, Камен, Кесарево и Царски Извор.

Население по населени места и самоопределение по етническа принадлежност в община Стражица към 01.02.2011 година /брой/

Населено място	Население - общо	в т.ч: общо отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопре-делям
			Българска	Турска	Ромска	Друга	
Общо за общината	**12 721**	**12 154**	**9 124**	**1 758**	**456**	**159**	**657**
гр. Стражица	4 417	4 192	3 637	314	77	23	141
с. Асеново	636	622	278	298	..	..	45
с. Балканци	148	148	148	-	-	-	-
с. Благоево	372	368	262	52	39	9	6
с. Бряговица	414	390	371	5	-	6	8
с. Виноград	568	532	321	90	7	100	14
с. Владислав	261	218	172	38	-	-	8
с. Водно	3	3	3	-	-	-	-
с. Горски Сеновец	260	225	176	15	-	-	34
с. Железарци	37	37	37	-	-	-	-
с. Кавлак	55	..	51	-	..	..	..
с. Камен	1 499	1 469	893	119	193	4	260
с. Кесарево	1 327	1 290	819	387	16	6	62
с. Лозен	399	391	272	57	-	3	59
с. Любенци	8	4	4	-	-	-	-
с. Мирово	174	123	109	14	-	-	-
с. Николаево	117	117	106	-	11	-	-
с. Нова Върбовка	252	245	220	7	4	-	14
с. Ново Градище	107	107	102	5	-	-	-
с. Сушица	823	..	709	44	..	..	..
с. Теменуга	22	22	22	-	-	-	-

с. Царски извор	822	799	412	313	71	-	3

НАСЕЛЕНИЕ В ОБЩИНА СТРАЖИЦА ПО ЕТНИЧЕСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ 07.09.2021, ПРЕБРОЯВАНЕ 2021

(брой)

Населено място / Етнос	Население Общо	Българска	Турска	Ромска	Друга	Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана 1
Община Стражица	**10 128**	**7 386**	**1 294**	**715**	**144**	**69**	**103**	**417**
гр. Стражица	**3 847**	3 333	261	32	30	26	23	142
с. Асеново	**625**	127	470	1	1	5	1	20
с.Балканци	**102**	91	8	0	0	0	0	3
с. Благоево	**289**	273	0	0	1	0	3	12
с.Бряговица	**369**	327	4	11	6	0	2	19
с.Виноград	**335**	157	45	1	66	4	44	18
с. Владислав	**219**	114	96	1	0	0	0	8
с. Водно	**4**	4	0	0	0	0	0	0
с. Горски Сеновец	**177**	145	17	1	1	3	3	7
с. Железарци	**22**	18	0	0	0	0	0	4
с. Кавлак	**23**	20	2	0	0	0	0	1
с. Камен	**1 296**	776	109	301	2	24	16	68
с. Кесарево	**922**	738	112	0	5	2	3	62
с. Лозен	**227**	183	26	0	7	0	1	10
с. Любенци	**3**	2	0	0	0	0	0	1
с. Мирово	**113**	82	27	1	0	1	0	2
с. Николаево	**57**	43	1	8	2	0	0	3
с. Нова Върбовка	**172**	136	7	15	5	0	2	7
с. Ново Градище	**62**	57	2	0	2	0	0	1
с. Сушица	**551**	428	55	37	13	0	5	13
с. Теменуга	**16**	13	0	0	3	0	0	0
с. Царски извор	**697**	319	52	306	0	4	0	16

В категорията "Непоказана" са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва

информация в използваните при преброяването регистри.

Много роми страдат от крайна бедност, безработица, ниско ниво на образование, неадекватни жилищни условия, пренаселени домакинства, лошо здравеопазване и благосъстояние. Социалната изолация засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива. По-специално ромските жени продължават да изостават спрямо ромските мъже и жените в общото население в ключови области като здравеопазване, образование и заетост. Много роми също са изправени пред специфична географска изолираност, свързана с отдалечеността на селските райони. Идентифицираните проблеми и предизвикателства се отнасят както към групите, самоопределящи се като роми, така и към групите, които околното население определя като роми, но те предпочитат друго самоопределение. Поради това и дейностите за интеграция следва да бъдат насочени към всички, намиращи се в уязвимо положение.

III. ПРЕГЛЕД ПО ПРИОРИТЕТИ

1. ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Промените в образователната структура на населението в община Стражица по данни на НСИ от преброяванията през 2001 и 2011 и 2021г. показват, че образователната структура на населението се подобрява. Повишава се процентът на лицата с висше и средно образование, а намалява процента на хората с основно и по-ниско образование.

Степен на образование	2001г.	2011г.	2021г.
Висше	4,8%	6,6%	9,8%
Средно	27,2%	34,5%	44,4%
Основно	40,6%	33,9%	28,3%
Начално	17,4%	15,6%	17,3%
Незавършено начално	7,8%	7,8%	
Никога не посещавали училище	2,2%	1,6%	0,2%

Данни НСИ

Част от ромите тръгват на училище без да говорят добре официалния български език и без да са усвоили основните знания и умения, необходими за справяне в учебния процес. Много често те не посещават подготвителна група или подготвителен клас, не разбират смисловото значение на много думи, често използваните от тях изрази са смесица от български и майчин език. Овладяването в достатъчна степен на умения за правилно устно и писмено речево общуване на книжовен български език затруднява работата на

учителите в начален етап и в голяма степен пречи на учениците при постъпване в прогимназиален или гимназиален етап на обучение, като ги превръща в потенциално отпаднали ученици. Причините за това са в семейството и близкото обкръжение на тези деца, които говорят на майчиния си език. Последици от този процес са липсата на всякакъв родителски контрол, предоставяне на родителските права на роднини и дълго отсъствие на ученици от учебния процес. Запазва се тенденцията много млади роми да остават без подходящо образование, рано да напускат училище или да не тръгват на училище. Характерно е и ранното отпадане на момичетата от училище, поради ранните им бракове, които възпрепятстват образованието в гимназиална степен.

2011г.

Образование	**Българи**		**Турци**		**Роми**	
	%	**2011г.**	**%**	**2011г.**	**%**	**2011г.**
Висше		8,5		0,6		0
Средно		42,2		9,2		5,1
Основно		33,1		43,2		25,9
Начално		10,6		29,9		45,1
Незавършено начално		4,8		14,5		18,2
Никога не посещавали училище		0,8		2,6		5,7

Данни НСИ

2021г.

Образование	**Българи 2021г.**		**Турци 2021г.**		**Роми 2021г.**		**Други 2021г.**	
Общо 10128 преброени	**брой**	**%**	**брой**	**%**	**брой**	**%**	**брой**	**%**
Висше	853	11,6	13	1,0	0	0	52	7,1
Средно	3633	49,2	216	16,7	108	15,1	200	27,3
Основно	1635	22,1	560	43,3	269	37,6	193	26,3
Начално	474	6,4	198	15,3	149	20,8	84	11,5
Без образование	392	5,3	176	13,6	98	13,7	82	11,2
Дете до 7 г. вкл., което още не посещава училище	399	5,4	131	10,1	91	12,8	122	16,6

Данни НСИ

Данните на НСИ от преброяването през 2011 и 2021 г. показват, че при българите най-висок е делът на завършилите средно образование, при турците на завършилите основно образование. При ромите през 2011г. най - висок е делът на завършилите начално образование, докато през 2021 г. най-висок е дела на завършилите основно образование.

Дистанционното и дигиталното образование, например, често не е достъпно за маргинализираните ромски деца, което задълбочава неравенствата в образованието.

Най-важната и решителна крачка за интеграцията е образованието. Няма нищо друго по-важно, тъй като образованието ще ги извади от сегрегацията и маргинализацията, ще им даде шанс за реализация в обществото, ще промени нагласите, ценностната им система и начина им на живот. И колкото и да е трудно, това трябва да започне сега, защото след десетина години може да е безнадеждно късно. Защото, ако в едно ромско семейство дядо, баща, внуче не са учили и работили никога, няма как да очакваме и следващото поколение да е различно, но ако в една ромска фамилия баба, дъщеря, внучка са образовани, работят и са интегрирани най-логичното е това да се случи и със следващото поколение.

Всички желаещи да получат образователна услуга от училищата на територията на общината имат тази възможност. За всички деца/ученици от I до VII клас е осигурена целодневна организация на учебния ден (ЦОУД) без оглед на етническата им принадлежност. Тази организация включва редовните часове за усвояване на учебното съдържание според изискванията по ДОС, а след обед самоподготовка, физически натоварвания, игри и творчески дейности. Три от училищата в общината са в списъците на Република България за средищни училища – СУ „Ангел Каралийчев“, гр. Стражица, СУ „Св. Климент Охридски, с. Камен и ОУ „Св. Кл. Охридски, с. Виноград. Осигурена е също така възможност за равен достъп до професионално образование и обучение в Професионална гимназия по транспорт, гр. Стражица.

По национална програма на МОН в училищата работят образователни медиатори, които подпомагат учебно-възпитателния процес и връзката с родителската общност.

Във връзка с ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 100 ОТ 8 ЮНИ 2018 г. за създаване на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, на територията на община Стражица екипи обхождат всяка година децата, голяма част от които са от ромски произход. Резултатът е, че част от тях са записани успешно в училища и детски градини, а друга част от тях са напуснали страната и отдавна живеят със семействата си са в чужбина.

Към момента на разработване на годишния план по отношение на приоритет Образование в община Стражица, могат да се формулират най-общо някои все още нерешени и трудно преодолими проблеми, както следва:

- Липса на образование или ниска грамотност у родителите и убеденост в необходимостта от придобиване на степен на образование и формирането му като приоритет;
- Изоставане в училищните постижения и липса на мотивация за учене;
- Етно-културна принадлежност, което води до трудности в привличането, задържането и завършването на училищното образование и отпадане на ученици в задължителна училищна възраст;

- Миграционни процеси;
- Придържане на някои родители към определени стереотипи и традиции в компактната група на ромското население;
- Нисък социален статус на семейството;
- Неупражняване на достатъчни родителски грижи, незаинтересованост и липса на родителски контрол;
- Нежелание за последващо обучение и др.

Конкретни дейности за решаване на преодолимите проблеми:

- Подготовка на децата в ранна детска възраст /3-6 години/ за бъдещо пълноценно включване в образователния процес, особено на деца от малцинствените етнически групи: допълнителни занимания за деца в детските градини, за които българският език не е майчин; обхващане в подготвителна група/клас на децата, които не владеят български език и нямат училищна готовност;
- Въвеждане на форми за допълнителни занимания и работа с деца в детските градини по различни програми и проекти;
- Увеличаване броя на децата от ромски произход в системата на предучилищното образование;
- Назначение на квалифицирани помощник – възпитатели, помощници на учителя, образователни медиатори в мултиетническа среда, назначаване на психолози или педагогически съветници по програми и проекти в помощ на персонала;
- Осигуряване на редовна посещаемост и задържане в подготвителните групи в детските градини и училищата;
- Включване на децата от ромски произход в целодневно обучение;
- Ефективни мерки за намаляване броя на необхванатите и ранно напуснали деца и ученици;
- Обхващане и реинтеграция в образователната система на отпаднали ученици. Насърчаване на отпадналите ученици да завършат образованието си, включително и осигуряване на възможност да се включат в самостоятелна, вечерна или задочна форма на обучение;
- Прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и дефицити в обучението и отпаднали от училище с цел тяхната реинтеграция;
- Привличане на родителите в училищния живот чрез включване в обществени съвети, училищни настоятелства и съвместни мероприятия – екскурзии, концерти, спортни срещи и други;
- Повишаване осведомеността на родителите от ромски произход относно ползите от предучилищното и училищно образование като семейна ценност, дейности за изграждане на положителни нагласи към образователната интеграция и други;
- Организиране на дейности по кариерно ориентиране и консултиране на учениците при избора на професия, при преходите в образователната система или образование към заетост;
- Насърчаване на младежи от ромски произход да кандидатстват във висши учебни заведения.

Извод:

Наблюдава се фактът, че все още много млади роми остават без подходящо образование, рано напускат училище или не тръгват на училище, което поставя пред тях редица бариери пред включването им в пазара на труда. Фактори, причина за случващото се са: голям брой безпричинни отсъствия от учебни занятия, ниска успеваемост в провеждания образователно-възпитателен процес, недостатъчно владеене на български език и най-вече неангажираност на родителите, които не оказват необходимата подкрепа и стимулиране на подрастващите и ориентирането им към по-добро образование, като необходима предпоставка към по-добро бъдеще - социална, трудова реализация

2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Основният проблем на здравеопазването и предоставянето на здравните услуги в община Стражица е липсата на достатъчен брой общопрактикуващи лекари, които да осигурят постоянно здравно обслужване в малките населени места. Друг проблем пред здравеопазването и предоставянето на здравни услуги на населението в община Стражица е липсата на функциониращи лечебни заведения, които да осигуряват необходима специализирана здравна помощ.

Висок процент от ромското население е инвалидизирано или страда от тежки хронични заболявания. Специфична особеност при ромите е много ранното настъпване на инвалидизация и масовото хронифициране на заболяванията още в средна възраст.

Представителите на малцинствени общности по-често боледуват от хепатит, стомашно-чревни заболявания, различни болести, причинявани от паразити, като най-често тези проблеми се срещат при ромите.

Като проблеми се очертават липсата на достатъчно здравни медиатори, здравната неосигуреност на голяма част от ромското население, ранната бременност при малолетни и непълнолетни майки, липсата на информираност по теми, свързани със здравеопазването.

Сред някои групи от ромското население се наблюдават следните тенденции по отношение на бременността - бременните жени се картотекират непосредствено преди раждане, не посещават редовно женска консултация и с това попадат в рискови групи бременности. Като цяло бременностите са много ранни и се наблюдават бракове по съребрена линия.

Част от ромското население е неосигурено или с прекъснати здравно-осигурителни права. Безработицата и липсата на постоянни средства води до голям брой здравно неосигурени лица и увеличаване на смъртните случаи.

Особено характерно за малцинствените общности е ранното майчинство. В повечето от случаите децата не се припознават от биологичните си бащи. Рискът от изоставяне на тези деца е голям, а ранното майчинство може да бъде фактор за социалното изключване на майката.

Преобладаващата част от общността е безработна, с ниско ниво на образование, няма мотивация и желание за повишаването му. Това в известна степен възпрепятства достъпа до личен лекар и оказва пряко влияние върху развитието на детето.

Здравната неосигуреност, инфекциозните заболявания, ранната бременност и късна диагностика при АГ специалист, неефективно семейно планиране и предпазване от нежелана бременност, ниска здравна профилактика, липсата на превенция на рисковите фактори, свързани с начина на живот и факторите на околната среда създават предпоставки за социалната капсулираност на хората от този етнос и до практическо социално изключване от обществения и социалния живот, и определено затруднява интеграционните процеси.

Основен акцент следва да се постави на нивото на здравна култура и здравен статус при населението от малцинствените групи. Липсата на превенция, навици и условия за добра хигиена, както и навременен достъп до здравни услуги за тази група население, са сред водещите причини за повишената заболеваемост при нея. Следва да се насочат усилия към дейности за повишаване на здравната култура на малцинствените групи и провеждане на задължителни имунизации.

Към момента, като проблеми в приоритет здравеопазване се очертават:

- Здравната неосигуреност особено на голяма част от ромското население в общината. В повечето случаи те прибягват до услугите на спешната медицинска помощ, тъй като здравно неосигурени лица не могат да ползват здравни услуги.
- Ранната бременност при малолетни и непълнолетни майки;
- Неосведомеността на родителите за различни преодоляване на децата им със специални нужди, увреждания и заболявания;
- Липса на информираност по теми за алкохолизма, тютюнопушенето, СПИН, наркотици, трафик на деца и сексуалното насилие;
- Здравеопазването в ромската общност е комплексен проблем и като цяло се наблюдават следните тенденции: по отношение на бременността – бременните жени се картотекират непосредствено преди раждането, не посещават редовно женска консултация и с това попадат в рискови групи бременности. Като цяло бременностите са много ранни и се наблюдават бракове по съребрена (роднинска) линия, което предполага раждане на дете с увреждания. Част от ромското население е неосигурено или с прекъснати здравно-осигурителни права. Най-голям проблем са инфекциозните заболявания, от които основен проблем е хепатит А – наречен (болест на мръсните ръце) с пик през лятото.

Конкретни дейности за решаване на преодолимите проблеми:

- Организиране и провеждане на кампании за информиране на населението от ромски произход за правата и задълженията им като здравноосигурени лица, за подобряване на здравните нагласи и поведение;
- Провеждане на беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините на предпазване от нежелана бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето, за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести и начините за профилактиране;
- Организиране на семинари по проекти и програми за ромското население по въпросите на сексуалното репродуктивно здраве, семейно планиране, начините за предпазване от сексуално предавани инфекции;
- Активно съдействие от страна на медиаторите в усилията на личния лекар за обхващане на бременните до четвъртия месец на бременността с регистрация, консултации с лекар специалист по акушерство и гинекология и своевремнно постъпване в лечебно заведение за болнична помощ за раждане;

- Провеждане на беседи и разговори с младите майки за значението на имунизациите и мотивирането им за редовното прилагане, съгласно Имунизационния календар;
- Включване на ученици и младежи от ромски произход в младежките клубове на БЧК и други доброволчески кампании;
- Сексуална просвета чрез кампании, презентации от МКБППМН за полово предавани заболявания, нежелана бременност, планиране на бременността, сексуални престъпления и др.
- Подпомагане на млади хора, които се нуждаят от психологична помощ, съдействие за преодоляване на вредни навици и преживян стрес.

Извод:

Ситуацията в община Стражица по отношение на приоритет здравеопазване конкретно в кварталите с преобладаващо ромско население е идентична с тази в цялата страна: здравната неосигуреност, инфекциозните заболявания, ранната бременност и късна диагностика при АГ-специалист, неефективно семейното планиране и предпазване от нежелана бременност, ниска здравна профилактика, липсата на превенция на рисковите фактори свързани с начина на живот и факторите на околната среда, създават предпоставки за социалната капсулираност на хората от този етнос и до практическо социално изключване от обществения и социален живот на града, и определено затруднява интеграционните процеси.

3. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Статистическите данни показват добра задоволеност на жителите на общината с жилища, като на жител се падат 48,4 кв.м. полезна площ, от които 37,3 кв.м. жилищна. Основен проблем, пред който община Стражица е изправена е необходимостта от обновяването на жилищните комплекси и липсата на средства от страна на собствениците и ползвателите за саниране.

В града живеят 45,2% от самоопределилите се като българи, 4,5% от самоидентифицираните се като роми и 20,2% от самоидентифицираните се като турци, останалите живеят в селата от общината.

Някои от групите поддържат нисък стандарт и живеят в крайно лоши битови и санитарно-хигиенни условия. Често в дадено жилище живеят различни възрастови поколения и няколко семейства обикновено с две, три или повече деца. Жилищата са стари и амортизирани.

В някои населени места от общината ромите живеят в махали или така наречените „обособени ромски квартали“, където жилищните условия са крайно неприемливи. Обособените квартали продължават да бъдат една от основните пречки за цялостното приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, тъй като условията на живот в тях водят до задълбочаване на изключването им, до занижаване на възможностите за подобряване на образователния, социално-икономическия и здравния статус и до маргинализиране на значителна част от общността.

Изпълняват се дейности и проекти от страна на общината, които целят подобряване на социалната инфраструктура, но е налице необходимост от реновиране на общински жилища за социално слаби граждани, включително и такива от ромски произход.

Към момента, като сериозен проблем в приоритет Жилищни условия се очертава:

- Обитаването на една жилищна постройка от много семейства;
- Неспазването на хигиена, струпването на отпадъци по дворовете на къщите и образуването на нерегламентирани сметища;
- Незаконно застрояване.

Конкретни дейности за решаване на преодолимите проблеми:

- Изготвяне на регистър с информация относно законните и незаконни сгради в кварталите с компактно ромско население;
- Осигуряване на Европейски средства и средства от други финансови източници за подобряване на състоянието на територите за обществено ползване в обособените ромски квартали.

4. ЗАЕТОСТ

Ромите са по-неконкурентни от останалите, когато сравняваме квалификацията и образованието им, социалния имидж за трудовия им статус, социалния им капитал.

Наблюдава се изключване от пазара на труда и много високи нива на безработица в общността им, както и на заетост в по-нископлатени дейности.

По данни на НСИ от преброяването през 2011 г. икономическата активност на големите етнически групи в общината, както и в страната продължава да се различава. В общината икономически активни са 42,5% от всички етнически българи над 15 години, 38,9% от българските турци и 30,5% от ромите, въпреки че в тази етническа група делът на учащите след 15 годишна възраст и делът на пенсионерите е най-нисък. При българите заети са 80,5% от икономически активните лица. При българските граждани от турски произход заетите са по-малко: 58,3% от икономически активните лица. При ромите заети са едва 43,4% от икономически активните лица. Съгласно данните от Националния статистически институт от преброяването, от отговорилите на въпроса за етническа принадлежност към 01.02.2011 г. безработните съставляват 24 % от икономически активното население на общината.

Преброяването през 2021 г. на НСИ показва, че икономически активни са 48,5% от всички етнически българи над 15 години, 45,8,9% от българските турци и 34,8% от ромите, тоест при всички групи процента на икономическа активност се повишава. При българите заети са 83,2% от икономически активните лица. При българските граждани от турски произход заетите са по-малко: 51,9% от икономически активните лица. При ромите заети са едва 33,7% от икономически активните лица. Данните за заетост на етническите малцинства показват влошаване на тенденцията. Съгласно данните от Националния статистически институт от преброяването, от отговорилите на въпроса за етническа принадлежност към 07.09.2021 г. безработните съставляват 23,5 % от икономически активното население на общината.

Население на 15 и повече години по икономическа активност и самоопределение по етническа принадлежност в община Стражица към 01.02.2011 г.

/Брой/

Етническа група	Население на 15 и повече години - общо	Икономически активни			Икономически неактивни
		Общо	Заети	Безработни	
Население - общо	**10 550**	**4 323**	**3 282**	**1 041**	**6 227**
Отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	***10 158***	***4 174***	***3 179***	***995***	***5 984***
Българска	**8 016**	3 409	2 745	664	4 607
Турска	**1 283**	499	291	208	784
Ромска	**325**	99	43	56	226
Друга	**127**	47	26	21	80
Не се самоопределям	**407**	120	74	46	287
Неотговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	***392***	***149***	***103***	***46***	***243***

Данни НСИ

НАСЕЛЕНИЕ В ОБЩИНА СТРАЖИЦА НА 15 И ПОВЕЧЕ ГОДИНИ ПО ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ И САМООПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ЕТНИЧЕСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ 07.09.2021, ПРЕБРОЯВАНЕ 2021

(брой)

Етническа група / Икономическа активност	Общо	Население на 15 и повече години	Икономически активни			Икономически неактивни					Неприложимо [2]
			общо	заети	безработни	общо	учащи	пенсионери	получаващи доход от собственост	други	
население в община Стражица	**10 128**	**8486**	**4009**	**3068**	**941**	**4477**	**444**	**2917**	**12**	**1104**	**1642**
Отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	9608	8152	3878	2955	923	4274	393	2790	12	1079	1456
Българска	7386	6454	3129	2604	525	3325	292	2427	8	598	932
Турска	1294	1013	464	241	223	549	59	224	3	263	281
Ромска	715	527	249	84	165	278	38	73	0	167	188
Друга	144	137	31	25	6	106	3	57	1	45	7
Не мога да определя/Не се самоопределям	69	21	5	1	4	16	1	9	0	6	48
Не желая да отговоря / Неотговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	103	73	33	15	18	40	1	18	0	21	30
Непоказана [1]	417	261	98	98	0	163	50	109	0	4	156

[1] В категорията "Непоказана" са включени лица, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването

регистри.

[2] В категорията "Неприложимо" са включени лица на възраст 0 - 14 години включително.

Към момента, като проблем в приоритет заетост се очертава:

- Липсата на образованост при хората от ромски произход;
- Възползването на ромите от социални помощи и добавки;
- Липса на интерес при някакъв вид ангажираност и заетост;
- Ниското заплащане на труд поради липсата на квалификация, опит и образование.

Конкретни дейности за решаване на преодолимите проблеми:

- Включване на безработни лица от ромски произход в организирани обучителни курсове за безработни лица за огрaмотяване и мотивация за активно търсене на работа;
- Включване на безработни и заети лица от ромски произход в курсове за ключови компетентности и за професионална квалификация;
- Включване на безработни младежи от ромски произход в провеждане на инициативи за стимулиране на младежката заетост: включване в обучения, в стажуване с цел придобиване на професионални умения, включване в програми и мерки за заетост;
- Включване на местното ромско население при реализиране на инфраструктурни проекти.

Извод:

Необходимост от развитие и усъвършенстване на мрежа от трудови медиатори в кварталите с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население за активизиране на неактивните и продължително безработните лица. Целенасочена работа с обезкуражените лица от ромски етнос, както и с регистрираните като безработни, самоопределили се като роми, с цел подобряване на достъпа им до пазара на труда и повишаване на дела на заетите след тях. Активна работа за усвояването на средства чрез изпълнение на различни проекти, програми и мерки за заетост и обучение, включени в Националния план за действие по заетостта за съответната година и в проекти, финансирани с европейски средства.

5. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Ромските общности са консервативни, изградени на патриархална основа. Домашното насилие над жените и децата от главата на семейството е прието като нещо нормално и информацията рядко напуска семейството. При получен сигнал за домашно насилие

над жени или деца в семейна среда се предприемат мерки незабавно пострадалите да бъдат настанени в защитено жилище или насилника да бъде изведен от жилището. Във всяка отделна ромска група има формални и неформални лидери. В структурните звена на полицията е създадена организация за „използване“ на авторитета на тези лидери. С тях се провеждат периодични срещи и срещи по конкретен повод.

Най-уязвими са децата в ромската общност. Създадена е организация за изпълнение на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и за превенция на криминални прояви и актове на дискриминация.

Децата в риск са специфична група, чиито представители са жертва, а понякога и извършители на престъпления и противообществени прояви. С децата с проблемно поведение приоритетно работи местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /МКБППМН/ и детските педагогически стаи /ДПС/ към РУП - Стражица. Годишните отчети на МКБППМН сочат, че преобладаващо възпитателните дела се образуват за извършени кражби, но се увеличава броят на делата за агресивно поведение и хулиганство.

Без съмнение за намаляване на противообществените прояви и престъпността в ромската общност и други общности в неравностойно положение е необходимо да се промени тяхното социалното положение, средата за обитаване, качеството на образование и т.н.

Един от основните проблеми на ромската общност е ниската правна култура, което прави невъзможни действия по превенция на престъпленията и рефлектира върху непознаване на правните възможности за защита.

Главните фактори пораждащи престъпността в ромската общност и в други общности в неравностойно положение са идентични. Те са свързани с проблеми като бедност, лоши жилищни условия, безработица, неграмотност, участие в сивата икономика

Като най-съществен проблем по отношение спазването на обществения ред, може да се посочи нарушенията на тишината, предимно през летния сезон и най-вече при организиране и провеждане на ромски сватби на открито, което е свързано с нравите и обичаите на самата общност.

Дейностите на институциите с фокус върху интеграцията на ромската общност на територията на община Стражица, както и в цялата страна, са насочени към гарантиране правата на гражданите от ромски произход, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”. Важен елемент за осъществяване на интеграционната политика е работата в посока преодоляване на негативните стереотипи.

Към момента, като проблем в приоритет Върховенство на закона и недискриминация се очертава:

- Недостатъчно толериране на жената от мъжа в ромските общности;
- Бедност, лоши жилищни условия, безработица, неграмотност и други;
- Неспазване на обществения ред.

Конкретни дейности за решаване на преодолимите проблеми:

- Укрепване на междуинституционалната координация за ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите;
- Повишаване на административния капацитет и чувствителността на служителите и управленския състав на администрацията на всички нива по отношение правата на малцинствата, въпросите на недискриминацията и общуването в мултиетническа и мултикултурна среда, повишаване на уменията им за формулиране и прилагане на политики за интеграция на ромите. Недопускане на двоен стандарт в прилагането на законите на държавата по отношение на ромите.
- Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез всички форми, включително и спорт;
- Насърчаване на равнопоставеността между жените и мъжете и осигуряване на предпоставки за успешна реализация и нова социална роля на ромската жена;
- Засилване на работата в общността, особено с деца и младежи, с цел формиране на социални умения за избягване на рискове, създаване на условия за развиващи капацитета дейности и увеличаване на възможностите за социализация;
- Работа с родители по програми как да отглеждат и възпитават децата за да се развиват заедно с връстниците си и недопускане на противообществени прояви от децата.

Извод:

Трудностите са свързани с ниската мотивация на част от родителите от ромския етнос за получаване на образование на техните деца, поради което все още много млади роми продължават да остават без подходящо образование, рано да напускат училище или не тръгват на училище, да встъпват в ранни бракове, налагат включването в адекватни обучения и създаването на устойчива заетост, подобряването на пригодността за намиране на работа на младите хора, които не работят, не учат и не се обучават. Тези ключови фактори за намаляване на бедността, социалното изключване са свързани с промени в нагласи, стереотипи и нямат краткосрочно решение

Въпреки участието на всички заинтересовани страни и институциите, местните власти, неправителствените организации, вкл. и на организациите, работещи в областта на правата на човека, в последните години разширението на социалните дистанции между част от ромите, което се дължи преди всичко на икономически причини, определено затруднява интеграционните процеси. Важен елемент за осъществяване на интеграционната политика е работата в посока преодоляване на негативните стереотипи. Това може да стане с участието на цялата общественост, включване и на целевите групи в процесите на формиране и изпълнение на национални и местни политики, инициативи за популяризиране на културната идентичност на етническите общности, на добрите примери, постижения и други.

6. КУЛТУРА

Всички етнически общности се включват активно в културния живот на територията на общината. Активни участници са деца и младежи от ромската общност.

Дейностите на институциите, ангажирани с интеграцията на малцинствените общности на територията на общината, са насочени към стимулиране участието на ромската общност в обществения културен живот и съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество, както и към създаване на условия за равнопоставено представяне на ромската общност, промяна на негативния образ на ромите и противодействие на проявите на „език на омразата“ в печатните и електронни медии.

Като проблем би могло да се посочи трудното постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция.

В общината се изпълняват проекти с европейско финансиране в партньорство с Центъра за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе” с цел повишаване качеството на живот на маргинализираните общности в общината, социалното им включване и интеграция, подобряване достъпа до образование и обучение и подкрепа за деца и ученици от етническите малцинства.

Участниците в проектите работят с деца, ученици и младежи от етническите малцинства, както и с техните родители, като осъществяват професионално информиране и консултиране, психологическо подпомагане, мотивиране за активно поведение на пазара на труда, предоставяне на обучение за ключова компетентност и включване в заетост, интеграция в образователната система на деца и младежи, подобряване достъпа до социални и здравни услуги, развитие на местните общности и преодоляване на негативните стереотипи, инициативи за популяризиране на културната идентичност на етнически общности, превантивни дейности за недопускане и предотвратяване на противообществени прояви. Изпълняват се и дейности за допълнително обучение по български език за децата, за които българският език не е майчин, допълнителни занимания със застрашени от отпадане от училище ученици от малцинствата, подобряване на образователната среда, подкрепа за продължаване на образованието в гимназиалния етап и за успешно завършване на средно образование, насърчаване участието на родителите в образователния процес и др.

Към момента, като проблем в приоритет култура и медии се очертава:

- Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция;
- Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура;
- Създаване на условия за равен достъп до културния живот и стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот на различни нива.

Като конкретни дейности за решаване на преодолимите проблеми могат да се отбележат следните цели:

- Институционално укрепване на читалищата като модерен център за развитие на местната общност, включително и ромската;
- Популяризиране на ромската култура чрез общинския културен календар;
- Издирване на талантливи деца от етносите и подпомагането им за записване в училища по изкуствата.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА

РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО /2021-2030/

Приоритетни области, цели и мерки от общинския план за действие за периода 2025-2030 по Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030

1. Приоритет ОБРАЗОВАНИЕ

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и за образователна интеграция и интеркултурното образование за деца и ученици, в т.ч. за уязвими групи, включително роми.

Цел 1. Ефективен обхват, включване и реинтеграция на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от уязвими групи, включително роми.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
1.1.	Повишаване обхвата на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст по механизма за обхват.	Текущ	2026-2030	Община Стражица, училища, детски градини, МКБППМН	Община Стражица, други източници.	Брой деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, обхванати трайно в образователната система
Цел 2. Осигуряване на условия за осъществяване на приобщаващо образование и образователна интеграция на за деца и ученици от уязвими групи, включително роми.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни**	**Индикатори**

					разходи, друго)	
2.1.	Допълнително обучение по учебни предмети за преодоляване на пропуски в овладяване на учебното съдържание, както и за успешно представяне на НВО и ДЗИ за ученици от уязвими групи, в това число роми	Текущ	2026-2030	Училища, детски градини	Средства по национални програми и Програма „Образование“ 2021-2027г.	Брой ученици в риск от отпадане от образование, включени в допълнително обучение.
Цел 3. Повишаване на качеството на образование в детски градини и училища с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
3.1.	Провеждане на обучения за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти и на непедагогическия персонал, вкл. образователните медиатори и/или социални работници за приобщаващо образование.	Текущ	2026-2030	Училища, РУО	Национални програми и проекти. Програма „Образование“ 2021-2027г.	Брой проведени обучения за педагогическите специалисти и непедагогически персонал, в това число образователни медиатори и/или социални работници.
Цел 4. Преодоляване на процесите на обособяване (т.н. сегрегация и вторична сегрегация) в детски градини и училища чрез образователни мерки за десегрегация.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране**	**Индикатори**

					(преки бюджетни разходи, друго)	
4.1.	Превенция, предотвратяване и преодоляване на сегрегация и вторична сегрегация	Текущ	2026-2030	Община, ДГ, училища	Национални програми и проекти. Програма „Образование“ 2021-2027г.	1 Брой реализирани дейности, насочени към превенция, предотвратяване и преодоляване на процеси на сегрегация и вторична сегрегация; 2 Брой включени в реализирани дейности за превенция, предотвратяване и преодоляване на процеси на сегрегация и вторична сегрегация: 2.1. деца; 2.2. ученици; 2.3. родители; 2.4. педагогически специалисти; 2.5. непедагогически персонал; 2.6 представители на местна власт; 2.7. доброволци.
4.2.	Безплатни пособия и материали, както и безплатен транспорт за деца в задължително предучилищно образование и за ученици, посещаващи сегрегирани	Текущ	2024 - 2025 г.	Община, ДГ, училища	Национални програми и проекти. Програма „Образование“ 2021-2027г.	1. Брой деца и ученици, за които е осигурен безплатен транспорт в рамките на населеното им място. 2.Брой деца в задължително предучилищно образование и

	образователни институции с цел достъп до образование в несегрегирани приемни образователни институции					ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация и за които са осигурени учебни пособия и материали. 3. Брой мотивационни дейности, свързани с десегрегационните процеси и задържането на децата и учениците в образователната система. 4. Брой родители, включени по проекта и участвали в проектните дейности с цел повишаване на мотивацията им да записват децата на детска градина и училище. 5.Брой образователни медиатори и друг непедагогически персонал, включени в проектните дейности. 6. Брой реализирани дейности с родители, деца и ученици и представители на институции за изграждане на среда, осигуряваща ефективен процес на десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация.

Цел 5. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците с различни етнокултурни маркери, включително роми чрез утвърждаване на интеркултурното образование, като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
5.1.	Занимания по интереси, междуучилищни дейности, изнесени занимания в реална среда, културно-образователни инициативи, вкл. популяризиращи четенето и професионалното ориентиране.	Текущ	2026-2030	Община, училища, детски градини	Програма „Образование“ 2021-2027	Брой деца и ученици от предучилищното и училищното образование от уязвими групи, получили подкрепа.
Цел 6. Ефективно взаимодействие „образователна институция – семейство“ с фокус върху родители от уязвими групи, включително роми, за повишаване значимостта на образованието чрез промяна на нагласите.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
6.1.	Приобщаване на родители от уязвими групи, включително роми, към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца.	Текущ	2026-2030	Община, училища, детски градини	Национални програми и проекти. Програма „Образование“ 2021-2027г.	Брой детски градини и училища, в които се реализират дейности за взаимодействие с родители; Брой родители, вкл. роми,

						подкрепени за включване в мултикултурна образователна среда.
Цел 7. Насърчаване на участието на лица от уязвими групи, включително роми, в продължаващо образование и/или професионална квалификация и/или висше образование.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
7.1.	Обучения за образователни медиатори	Текущ	2026-2030	МОН	Средства от МОН, други източници	Брой обучени образователни медиатори.

2. Приоритет ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Оперативна цел: **Осигуряване на равен достъп до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност.**

Цел 1. Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими общности с концентрация на бедност.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
1.1.	Акушеро-гинекологични	Текущ	2026-	РЗИ, община,	Държавен	Брой осъществени акушеро-

	прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население и назначаване на цитологични и микробиологични изследвания		2030	здравни медиатори	бюджет	гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население. Брой назначени цитологични и микробиологични изследвания
1.2.	Обхват на деца без общопрактикуващи лекари открити от здравните медиатори.	Текущ	2026-2030	община, здравни медиатори	Делегиран бюджет	Брой регистрирани деца, без общопрактикуващи лекари
1.3.	Имунизации с мобилни екипи съгласно Националния имунизационен календар на лица до 18 г., без избран ОПЛ	Текущ	2026-2030	РЗИ, община, здравни медиатори	Държавен бюджет	Брой обхванати с имунизации деца от мобилни екипи спрямо общия брой открити деца без избран ОПЛ
1.4.	Профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети	Текущ	2026-2030	РЗИ, община, здравни медиатори	Държавен бюджет	Брой проведени профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети
1.5.	Скринингови изследвания с мобилен мамограф за превенция на рака на млечната жлеза с последващо интерпретиране на резултата и при необходимост назначаване на терапия	Текущ	2026-2030	РЗИ, община, здравни медиатори	Държавен бюджет	Брой проведени мамографски прегледи с мобилен мамограф за превенция на рака на млечната жлеза с последващо интерпретиране на резултата и при необходимост назначаване на терапия
Цел 2. Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост.						

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори
2.1.	Превенция и контрол на ХИВ Анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции в КАБКИС и мобилни медицински кабинети.	Текущ	2026-2030	МКБППМН, РЗИ, община, лични лекари	Държавен и общински бюджет	Брой лица достигнати с услуги за превенция на ХИВ
2.2.	Подобряване контрола на туберкулозата сред ромска общност Провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза.	Текущ	2026-2030	МКБППМН, РЗИ, община, лични лекари	Държавен и общински бюджет	Брой лица обхванати със скрининг за риска от туберкулоза
2.3.	Прегледи и назначаване на изследвания за социално значими заболявания с мобилни кабинети - флуорографи, ехографи и клинични лаборатории	Текущ	2026-2030	РЗИ, община, здравни медиатори	Държавен и общински бюджет	Брой проведени прегледи и изследвания за социално значими заболявания с мобилни кабинети - флуорографи, ехографи и клинични лаборатории
Цел 3. Намаляване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки**	**Индикатори**

					бюджетни разходи, друго)	
3.1	Информационни кампании и кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза.	Текущ	2026-2030	РЗИ, община, здравни медиатори	Държавен и общински бюджет	Брой проведени информационни кампании и кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза.
Цел 4. Развитие на концепцията за здравна медиация						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
4.1.	Обучение за професионално развитие на здравни медиатори – съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 1 от 19.08.2020 г. за изискванията за дейността на здравните медиатори	Текущ	2026-2030	РЗИ, община, НПО	Държавен бюджет	Брой квалифицирани здравни медиатори.
Цел 5. Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по предпазване от ваксинопредотвратими заразни заболявания с цел повишаване на обхвата на подлежащите лица по националния имунизационен календар и поддържане на висок имунизационен обхват						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки**	**Индикатори**

					бюджетни разходи, друго)	
5.1.	Разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.	Текущ	2026-2030	РЗИ, община, здравни медиатори	Държавен бюджет	Брой проведени кампании за разясняване на необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.

3. Приоритет ЗАЕТОСТ

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване дела на заетите сред тях, намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване

Цел 1. Насърчаване на заетостта чрез мотивиране, професионално ориентиране и обучение на безработни лица.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
1.1.	Мотивиране за активно	Текущ	2026-	АЗ, Община	Държавен	Брой лица самоопределили се

	поведение на пазара на труда/за търсене на работа (групови срещи за активно поведение на пазара на труда и участие в Ателие за търсене на работа) *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.*		2030	Стражица	бюджет, Прогрма РЧР 2021-2027г., други донорски програми и проекти	като роми, мотивирани за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа.
1.2.	Професионално ориентиране (групово) *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.*	Текущ	2026-2030	Агенция по заетостта, Бюро по труда, професионални гимназии	Държавен бюджет	Брой лица самоопределили се като роми, включени в професионално ориентиране.
1.3.	Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация вкл. за стартиране на собствен бизнес и/или на ключова компетентност *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.*	Текущ	2026-2030	Агенция по заетостта, Община	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица самоопределили се като роми, включени в обучение за придобиване на професионална квалификация и/или ключова компетентност.
Цел 2. Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**

2.1.	Инициативи и кампании с ромски организации на местно и национално ниво и срещи с работодатели за преодоляване на негативните нагласи по отношение осигуряването на заетост на лица, самоопределили се като роми	Текущ	2026-2030	Агенция по заетостта, НПО	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой срещи на представители на ДБТ с ромски лидери и организации по места. Брой проведени срещи с работодатели.
2.2.	Информационни кампании/прояви/ уебинари за популяризиране на социалното предприемачество сред лица в неравностойно положение, вкл. от ромската общност	Текущ	2026-2030	Агенция по заетостта,НПО	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой проведени инициативи. Брой проведени консултации.
Цел 3. Осигуряване на заетост, вкл. чрез предприемачество на лица от ромски произход						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
3.1.	Насърчаване на заетостта, вкл. чрез предприемачество на безработни самоопределили се като роми, чрез включване в програми и мерки по реда на ЗНЗ, в рамките на НПДЗ и ПРЧР 2021-2027	Текущ	2026-2030	Агенция по заетостта, Община Стражица	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица самоопределили се като роми с осигурена субсидирана заетост.
Цел 4. Активиране на безработни в неравностойно положение на пазара на труда и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство и предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане						

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори
4.1.	Инициативи, насърчаващи активирането на безработни и икономически неактивни лица	Текущ	2026-2030	Агенция по заетостта, Община, НПО	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица, започнали работа в резултат от проведени трудови борси, дни на работодателя и мобилни бюра по труда.
4.2.	Предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане за подобряване достъпа до заетост и обучение на уязвими групи	Текущ	2026-2030	Агенция по заетостта, АСП, Община, НПО	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица, на които са предоставени интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане от тях включени в: - заетост; - обучение.

4. Приоритет ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги

Цел 1. Осигуряване на общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки**	**Индикатори**

					бюджетни разходи, друго)	
1.1.	Реновиране на общодостъпни общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението	Текущ	2026-2030	Община Стражица	Финансиращи програми.	Брой реновирани жилища/ апартаменти
Цел 2. Изграждане/ реновиране на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
2.1.	Развитие на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи	Текущ	2026-2030	Община Стражица	Финансиращи програми.	Брой нова или реновирана инфраструктура за интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността
Цел 3. Реконструкция на обекти от социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорни институции**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**

3.1.	Подкрепа при развитието на образователна, културна, спортна инфраструктура и насърчаване на публично-частното партньорство	Текущ	2026-2030	Община Стражица	По финансиращи програми, общински бюджет	Брой нова или реновирана инфраструктура в сферата на образованието, културата спорта и др.

5. Приоритет ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”.

Цел 1. Повишаване гаранциите за ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи. Ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите за постигане на равенство, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
1.1.	Превантивна работа на полицията и обществеността, съвместно планиране, работни срещи срещу разпространението на наркотици	Текущ	2026-2030	РПУ, МКБППМН	Държавен и общински бюджет	Брой лица и деца, участвали в мероприятието.

Цел 2. Повишаване на институционалната култура и експертния капацитет на публичните институции (в т.ч. национална и местна администрация, съд, прокуратура и органи на МВР) по отношение на политиките за разнообразие, равнопоставеност, достойнство и основни човешки права на ЕС. Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
2.1.	Проведени кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и насилието, основано на признак „пол“	Текущ	2026-2030	Министерство на здравеопазването, МКБППМН	Държавен и общински бюджет	Брой ученици, студенти, преподаватели, участвали в кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и насилието, основано на полов признак (вкл. представители на уязвимите групи в т.ч. роми).
Цел 3. Повишаване на капацитета на правоприлагащите органи по отношение на борбата с престъпленията и проявите на дискриминация, насилие или омраза, основани на етническа принадлежност.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
3.1.	Обучение на полицейски служители (и на служители от други институции) за разбиране на етно-религиозните специфики на	Текущ	2026-2030	МВР	Държавен бюджет	Брой обучени полицейски служители) за разбиране на етно-религиозните специфики и нужди на ромското население.

	населението. Преодоляване на стереотипите от страна на служителите и повишаване на ефективността от професионалната им дейност в мултикултурална среда, за работа с деца-жертви на насилие или в риск от насилие.					
Цел 4. Предприемане на целенасочени мерки и иновативни интегрирани услуги за повишаване на родителския капацитет в подкрепа на уязвимите семейства, подобряване на родителската грижа и за защита правата на децата.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
4.1.	Пакети с необходими базови продукти за новородени деца от бедни и рискови семейства, идентифицирани от органите по социално подпомагане.	Текущ	2026-2030	АСП, Община	Програмата за храни и основно материално подпомагане 2021-2027 г.	Брой подкрепени новородени деца.
4.2.	Мониторинг и контрол по спазване правата на детето в образователни институции, социални услуги, интегрирани здравно –социално услуги за резидентна грижа,с цел недопускане на дискриминация и гарантиране	Текущ	2026-2030	ДАЗД, Община	Бюджет на ДАЗД,	Брой извършени проверки в образователни институции, социални услуги и интегрирани здравно – социално услуги за резидентна грижа По сигнал за дискриминация.

	правата на децата.					По планови и сигнални проверки.
4.3.	Информационни дейности за децата и техните семейства относно правата на детето, регламентирани в Конвенцията на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето и за съществуващите услуги за подкрепа в общността	Текущ	2026-2030	ДАЗД/ Община	Бюджет на ДАЗД, общински бюджет	Брой проведени беседи с представители на ромската общност, вкл. Деца.
4.4.	Информационни дейности за децата и техните семейства относно съществуващи механизми за информиране и превенция на насилието сред и срещу деца.	Текущ	2026-2030	ДАЗД/ Община	Бюджет на ДАЗД, общински бюджет	Брой информационни кампании
4.5.	Промотиране на Национална телефонна линия за деца (НТЛД) 116 111– срещи, инициативи и участия.	Текущ	2026-2030	ДАЗД/ Община	Бюджет на ДАЗД, общински бюджет	Брой събития за промотиране на НТЛД
4.6.	Информиране и консултиране на семейства	Текущ	2026-2030	ДАЗД/ Община	Бюджет на ДАЗД, общински бюджет	Брой консултации на семейства, деца и работещи с деца
Цел 5. Повишаване на гражданското участие и информираност за гражданските права и задължения на лицата,живеещи в зоните с концентрация на бедност.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи,**	**Индикатори**

					друго)	
5.1.	Предотвратяване и противодействие на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните	Текущ	Постоя-нен	МКБППМН	Държавен и общински бюджет, проекти	Брой работни срещи събития за предотвратяване и противодействие на противообществените прояви.
Цел 6. Увеличаване на усилията в борбата с трафика на хора чрез ефективно прилагане на заложеното в документите на ООН, СЕ и ЕС и използване на съществуващите в ЕС инструменти.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
6.1.	Превенция и противодействие на всички форми на трафик на хора чрез провеждане на обучения в училища, в които учат деца от ромски произход.	Текущ	2026-2030	Община Стражица, училища	Общински бюджет, финансиращи проекти и програми	Брой деца, участници в обученията за повишаване на осведомеността по отношение на видовете трафик на хора, експлоатационните му цели, факторите, обуславящи попадането в ситуация на трафик и начините за предпазване
Цел 7. Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи,**	**Индикатори**

					друго)	
7.1.	Спорт за утвърждаване на толерантни междуетнически отношения	Текущ	2026-2030	Община Стражица, училища, детски градини, НПО	Държавен бюджет, общински бюджет, финансиращи проекти и програми	Брой проекти Брой на участници Брой занимания

6.

6. Приоритет КУЛТУРА

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед изграждане на позитивен образ на общността.

Цел 1. Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност, насърчаване на творческото развитие на представители на общността, стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на междукултурния диалог.						
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)**	**Индикатори**
1.1.	Подкрепа на творческите изяви на лицата от ромски произход и участието им в различните творчески школи	Текущ	2026-2030	Община Стражица, НПО	По програми, общински бюджет	Брой участници в кръжоци, клубове, състави

1.2.	Реализиране на проекти, насочени към представяне и популяризиране на традиционната култура на ромите с участие на представители на общността, насърчаващи междукултурния диалог.	Текущ	2026-2030	Община Стражица, НПО	По програми, общински бюджет	Брой проекти, насочени към представители на ромската общност

Очаквани резултати:

Изграждането на ефективно сътрудничество и партньорство между местните институции, малцинствената общност, нестопанските организации и лидери са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението и проактивни действия за реализиране на съвместни програми, допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата.

В края на периода на плана за действие очакваме:

- Повишено качеството на образование на ромско население;
- Устойчивост на процесите на интеграция;
- Намалена безработицата сред малцинствата;
- Намален брой на отпадналите от училище ученици;
- Повишена посещаемост на учебни занятия от ученици;
- Повишена здравна и екологична култура на учениците и младите хора;
- Намалена неграмотност сред младите хора;
- Подобрено състоянието на техническата инфраструктура в ромските квартали;
- Съхранена идентичност на малцинствените общности;
- Включване на целевите групи при изпълнение на дейностите по Националния план за действие;
- Повишена осведоменост на целевите групи за ролята на ЕС и по – специално за популяризиране на добри практики и примери от реализирани проекти в областта на интеграция на ромите.

Мониторинг на изпълнението:

Изпълнението на Плана за действие на Община Стражица в изпълнение на Областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2026-2030г. се отчита с годишното изпълнение на Плана за интегрирано развитие на общината и се приема от Общински съвет – Стражица.

Заключение:

Важен фактор за изпълнението на общинския план за действие е да се организира и толерира включването на всички институции, отделни ромски представители на компактни групи от ромското население, както и НПО. Последното е съществено за гарантиране на диалог на активното включване на всички лица от ромски произход в обществения живот, общинските и европейски програми с общата цел да се създаде обединяване усилията на всички етноси на територията на община Стражица за увеличаване на просперитета и икономическото благоденствие на хората от общината.